

prek najtežjega mesta, od koder je potem sama nadaljevala pot v Vrata, kamor so vsi skupaj prišli 30. junija popoldne.

VRHUNEC PLEZANJA PREDVOJNE GENERACIJE

Tako sta plezalka in plezalec odstrla še zadnjo tančico in skrivnost Severne triglavske stene: od treh razov v tej steni se je vdal še zadnji, osrednji, ki je bil do takrat nedotaknjen. Vsi ponavljalci te smeri, ki se je sprva imenovala Jesih-Čopova smer, šele pozneje pa Čopov steber, so menili, da je steber prelomnica v slovenskem alpinizmu.

Kot je na tiskovni konferenci pred slovesnostjo v Vratih dejal podpredsednik Planinske zveze Slovenije **Tone Škarja**, je bil Joža Čop rojen alpinistični talent: če bi bili

takrat drugačni časi in če bi imel mentorja in sponzorje, bi bil zanesljivo eden od vodilnih evropskih plezalcev. »Vsekakor je Čopov steber vrhunec plezanja predvojnne slovenske alpinistične generacije,« je dejal Škarja, »čeprav sta ga Jesihova in Čop preplezala že po vojni. To je bil zadnji velik zamah v generalni usmeritvi slovenskega alpinizma: potem ko so koče, pota in vrhovi v slovenskih gorah postali zvečine slovenski, je postala tudi večina slovenskih gorskih sten.«

Iz Vrat so slovenski alpinisti nesli šopka cvetja na grobova obeh plezalcev, ki sta pred 50 leti premaknila mejo alpinističnih zmogljivosti bistveno višje, kot je bila do takrat. Medtem ko so za grob Jože Čopa v Planini pod Golico natančno vedeli, so dolgo iskali grob Pavle Jesihove, ki je pozabljen od večine svojih plezalskih kolegov pokopana v Štepanji vasi na robu Ljubljane.

NESREČNO SE JE KONČAL PODVIG SLAVKA SVETIČIČA NA GAŠERBRUMU IV

SEDMA ŽRTEV NAJVIŠJIH GORA

MARJAN RAZTRESEN

Slavko Svetičič, vrhunski slovenski alpinist iz Cerknega pri Idriji, bo za vedno ostal na pobočjih 7925 metrov visoke gore Gašerbrum IV v pakistanskem Karakorumu. Vodjo mini odprave na to goro, v kateri je bil tehnični vodja **Tomaž Jamnik**, člana pa alpinista **Jure Oblak** in **Milenko Zver**, je 20. junija letos na pobočjih te gore na nadmorski višini okoli 7000 metrov najverjetneje odnesel plaz snega ali ledu in padajočega kamenja in ga za vedno pokopal pod seboj.

NIČ KAJ OBETAVNA ZGODOVINA

Majhna slovenska odprava je iz Ljubljane odpotovala v Pakistan letošnjega 19. maja in ker po pakistanskih predpisih na tamkajšnje najvišje gore ne sme iti en sam človek, ampak le odprava najmanj štirih ljudi, so s Slavkom Svetičičem odpotovali še njegovi trije alpinistični kolegi; plezalec iz Cerknega pri Idriji se je namreč trdno odločil v solo vzponu po zahodni steni priplezati na vrh te skoraj 8000 metrov visoke gore.

Z Gašerbrumom IV se je dotlej spoprijelo okoli 20 odprav, uspelo pa je le Italijanom leta 1958 in mešani avstralsko-ameriški odpravi leta 1986, vendar obema po znatno lažjih smereh, kot se jo je lotil Svetičič. Čeprav so mu dobri poznavalci te gore vzpon odsvetovali, ker so bile za uspeh izredno majhne možnosti, alpinista ni mogel nihče odvrniti od njegove namere: hotel je še za eno stopnjo višje pomakniti lestvico možnega v tej športni panogi.

Slavko Svetičič se je odločil plezati na vrh gore na koncu ledenika Baltoro, na prepadni vrh Gašerbruma IV, ki mu veljavo nekako jemljejo neposredna bližina druge najvišje gore sveta, 8611 metrov visokega K2, in sosednjih osemtisočakov. Zaradi lepe stožčaste oblike in prepadnih sten, predvsem še zahodne, privablja ta gora kar precej alpinistov. Po podatkih slovenskega

Slavko Svetičič

alpinističnega kronista **Francija Savenca** je znanih več kot 20 vzponov na to goro, vendar sta bila uspešna le dva, leta 1958 pod vodstvom **Ricarda Cassina** in leta 1986 pod vodstvom **Grega Childa**. V zahodni steni, ki jo je za solo vzpon izbral Slavko Svetičič, so bili alpinisti prvič leta 1978 in nato še šestkrat, vendar prek stene ni uspelo nikomur priplezati na vrh. Še najbližja uspehu sta bila Poljak **Kurtyka** in Avstrijec **Schauer**, ki sta se morala obrniti na severnem podvrhu, nad višino 7000 metrov pa sta med sestopom doživljala pravo kalvarijo

zaradi pogostih vremenskih preobratov in nadvse težavnega plezanja po skalah in ledu.

VREME JE POKVARILO OBETAVEN ZAČETEK

Štiričlanska slovenska odprava je 3. junija v slabem vremenu prišla v bazni tabor pod goro, že dan pozneje pa je Svetičič prvič odšel pod steno. Do višine 5300 metrov je plezal proti severozahodnemu grebenu, po katerem je takrat plezala tudi 19-članska alpinistična odprava iz Koreje. Dan pozneje so na goro odšli še ostali Slovenci in na nadmorski višini 5400 metrov postavili šotorček za prvi višinski tabor. Dne 6. in 7. junija je Svetičič sam plezal na vrh ozebniaka in na severozahodni greben, do višine 6300 metrov, ter se vrnil v bazo. Dva dni pozneje je spet šel na greben in priplezal še 200 višinskih metrov višje, od koder se je po zelo spremenljivem vremenu vrnil v bazo. Ko je natančno pregledal gorsko pobočje, se je ta dan odločil, da bo na vrh gore plezal po Centralnem stebru v tej steni.

Dne 16. junija je po ozebniku tega stebra priplezal do višine 6400 metrov in tam v lepem vremenu bivakiral, Korejci pa so ta dan po severozahodnem grebenu prvič poskusili priti na vrh gore. Dan pozneje je naš alpinist po zelo krušljivem delu stene priplezal 200 višinskih metrov višje in dosegel višino 7000 metrov, njegovo plezanje pa so vseskozi s teleskopom spremljali iz baznega tabora. Ostalo mu je le še kakšnih 150 metrov težavnega plezanja, potem bi šlo do vrha mnogo lažje. Vreme je bilo lepo, dobro se je počutil, kot je sporočil, in zvečer je v megli prišel do tja, kjer se je odločil bivakirati.

Naslednje jutro je po radijski zvezi povedal, da je vreme lepo, da pa je steno ponoči rahlo zasnežilo in da mora počakati sonce, ki bi stalilo sneg. Vendar je to dopoldne zgornji del stene prekrila megla, sneg je ostal, kamor je padel ponoči, in tako je samotni alpinist lahko preplezal le kakšnih 50 višinskih metrov, pritrtil na najvišji točki, ki jo je dosegel, vrv in se vrnil v svoj bivak.

Čeprav je bilo napovedano lepo vreme, je naslednje zgodnje jutro na gori začelo snežiti. Svetičič je ob osmih sporočil v bazo, da so razmere slabe in da premišljuje o vrnitvi, čeprav bi mnogo raje nadaljeval 378

plezanje, ker da so najhujše težave že za njim. Toda ko se je pozneje vendarle zvedrilo, je bilo za vzpon na vrh tisti dan že prepozno, ko pa so ob devetih zvečer oblaki spet zakrili goro, je plezalec sporočil, da se bo naslednji dan vendarle vrnil v bazni tabor.

GORA NE IZDA SKRIVNOSTI

Že to noč je začelo močnejše snežiti in kljub vztrajnemu trudu iz baznega tabora Slavka Svetičiča po brezlični radijski zvezi 20. junija ves dan niso mogli priklicati, čeprav so poskušali od osmih zjutraj do osmih zvečer. Isto popoldne pa so Korejci sporočili, da ga vidijo sestopati.

To je bilo zadnjič, da ga je kdo videl. Naslednje dni za njim ni bilo nobenega sledu več. V gori je snežilo, vse do 24. junija je bilo slabo in megleno vreme. Ali je slovenskega plezalca odnesel plaz, ali je utrujen padel po strminah, ali ga je pobilo padajoče kamenje? Skoraj gotovo bo gora za vedno ohranila to skrivnost.

Naslednje dni je bilo vreme spet lepo in stena pregledna: kot na filmskem platnu so jo lahko iz baznega tabora gledali skozi teleskop — vsak meter zasneženega in prepadnega pobočja, vsak skalni skok in vsak plaz, ki se je sprožil. Vendar trije Slovenci, pa tudi nobeden od korejskih alpinistov v steni ni videl živega človeka. Do 30. junija so naši alpinisti od jutra do večera opazovali steno, vendar v njej kljub več sončnim, jasnim in razglednim dnevom niso mogli odkriti nobenih znakov življenja. Ta dan so se vrnili v dolino, 11. julija pa so brez svojega alpinističnega prijatelja prišli v Slovenijo. Medtem so steno natančno pregledali tudi Korejci iz helikopterja, ki so ga najeli za svoje potrebe, vendar niti oni niso v njej našli nobenih sledov za izginulim slovenskim plezalcem.

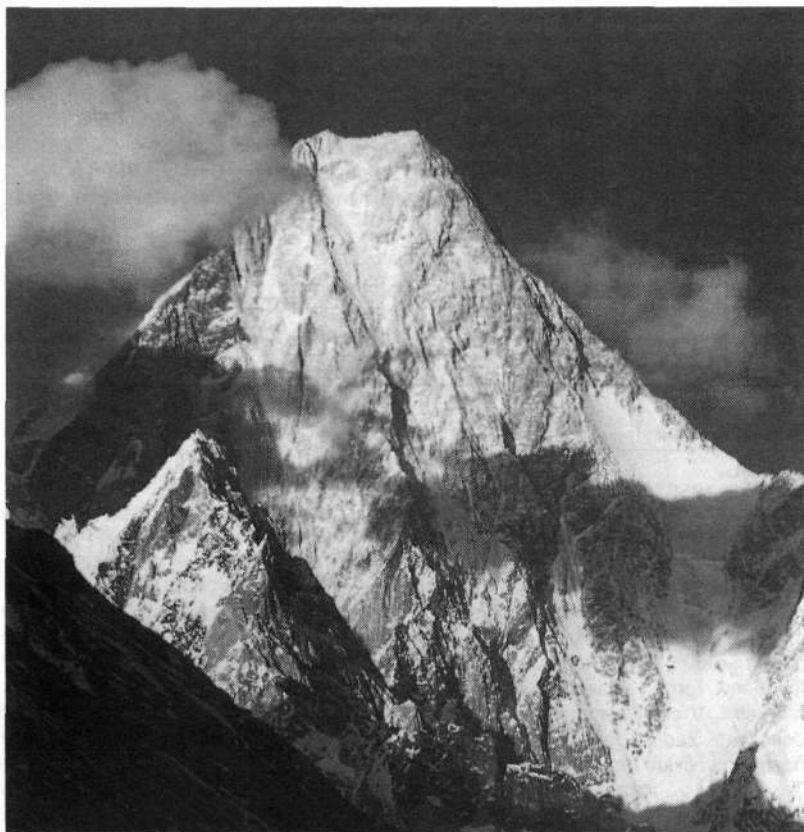
Prvo sporočilo o nesreči na gori je tehnični vodja odprave Tomaž Jamnik oddal v baznem taboru pod Gašerbrumom IV 26. junija hitremu slu, ki ga je odnesel na prvo pošto, s katere je faks prispeal v Ljubljano 3. julija. Iz pošte v Skarduju je faks sporočil naslednje:

»Od 21. junija o Slavcu, ki je sestopal z gore, ni nobenega glasu. Dne 26. junija so korejski alpinisti, ki tudi plezajo na to goro, s helikopterjem pregledali steber, v katerem je plezal Svetičič, hkrati smo tudi mi iz baznega tabora in iz severozahodne smeri s teleskopom iskali po gorskem pobočju, vendar niti v steni, niti pod njo zaradi novo zapadlega snega in plazov za njim ni nobenega sledu. Prav malo upanja je še, da bi ga sploh lahko odkrili pod smerjo, ki jo je plezal. Končali bomo do 1. julija in nato zapustili bazni tabor. Čeprav trupla nismo odkrili, mislim, da Slavca, žal, ni več med živimi. Po njegovi lastni oceni bi sestopal največ dva dni, od njegovega izginotja do zdaj pa so bili tukaj trije dnevi sončni in dva popolnoma jasna in brez oblaka. V Skarduju ga bomo 5. ali 6. julija, ko pridemo tja, proglasili za pogrešanega oziroma ponesrečenega na gori. Žal prihajamo domov brez njega...«

RESNO OPOZORILO USODE

Predstavljamo si lahko, s kako težkim srcem je inž. Jamnik izpod gore v Ljubljano sporočil to novico, ki ji je

Gora, skoraj osemtisočak Gašerbrum IV, in stena, ki je ugasnila življenje odličnega slovenskega alpinista Slavka Svetičiča

dodal še tole: »Bil sem v veliki dilemi, ali naj še čakam in ali naj prestavim vrnitev ter upam na čudež. Če se bo vendarle zgodil, so tukaj prijatelji Korejci, ki bodo pomagali. Žal niti v slovenskem, niti v korejskem taboru nihče več ne verjame v to.«

Kot bi nemara dejali ljudje, ki verjamejo v opozorila usode, je Slavko Svetičič pred to nesrečo preslišal namig, naj se umakne iz sveta, ki se mu je bil zapisal.

Pred skoraj dvema letoma sta namreč skupaj z vrhunskim alpinistom **Frančkom Knezom** iz Laškega sama nameravala priplezati na vrh Anapurne I, ki je takrat slovenskim plezalcem edina še manjkala na seznamu osvojenih osemtisočmetrskih gor. Avgusta leta 1993 sta alpinista odpotovala iz Slovenije, zadnji dan septembra tega leta, ko sta se odločila za plezanje proti vrhu, je Knez nenadoma in brez poprejšnjih znakov dobil hud srčni napad, tako da so ga morali s helikopterjem prepeljati v dolino, od koder se je vrnil v domovino, kjer pa mu zdravniki pravzaprav niso znali povedati za vzrok njegove nenadne bolezni. Franček Knez je bil takrat trdno prepričan, da je bilo to zadnje od treh dotedanjih najresnejših opozoril usode, naj se ne odpravlja več na vrhunske in prvenstvene ture v najvišje gore sveta. Od takrat v resnici hodi po gorah izključno za lastno zabavo in razvedrilo ter pleza samo trenutnemu razpoloženju primerne smeri.

Njegov takratni plezalski tovariš Slavko Svetičič je ok-

tobra tistega leta 1993 ostal pod Anapurno in sklenil sam priplezati na vrh. Nekaj dni po Knezovi vrnitvi v dolino se je odpravil v steno, priplezal dokaj visoko, na pobočju mogočne gore bivakiral in 7. oktobra nadaljeval vzpon, ko se mu je ob osmih zjutraj zgodila huda nesreča. Visoko nad njim se je utrgal snežni plaz, pomešan s kamenjem, ga potegnil s seboj, ga nosil kakšnega pol kilometra po strmih pobočju gore in ga odložil (kar bi bilo mogoče smatrati kot opozorilo usode) komaj kakšen meter pred krajno počjo, nad prepadom, ki se odpira med začetkom stene in velikanskimi nanosi zbitega snega, ki ga tam odlagajo neprestani plazovi.

SREČA POD ANAPURNO

Imel je še toliko moči (in toliko sreče, da mu plaz ni odtrgal oddajnika), da je baznemu taboru sporočil, kaj se mu je zgodilo, pa tudi to, da se ne more premakniti in da izgublja zavest. Iz baznega tabora so mu še isto popoldne prišli na pomoč vodja odprave **Matjaž Pečovnik** ter člana televizijske ekipe Gore in ljudje **Klavdij Mlekuž** in **Janez Horvat**, ki sta skupaj z redaktorico oddaje **Marjeto Keršič Svetel** snemala oddajo o tej odpravi. Pomagali so mu do prvega višinskega tabora, naslednje jutro pa po osmih urah napornega reševanja v bazni tabor, kamor so poklicali helikopter. Dne 9. oktobra ga je odpeljal v Katmandu, od tod pa je

z letalom odpotoval v Ljubljano, kjer so v bolnišnici ugotovili hude poškodbe hrbtenice. Če bi bili udarci med padanjem v plazu le nekoliko hujši, bi takrat lahko ostal bodisi hrom, bodisi bi že takrat za vedno ostal na gori, pokopan pod snežnim plazom.

Pred dvema letoma, bi rekli ljudje, ki verjamejo v namige in celo zgovorna opozorila usode, ni poslušal takšnega namiga, kot ga je njegov plezalski tovariš Franček Knez.

Na pobočjih Himalaje in Karakoruma, najvišjih pogorij na svetu, je tako doslej umrlo že sedem slovenskih alpinistov: **Drago Bregar, Nejc Zaplotnik, Borut Bergant, Jože Rozman, Marija Frantar, Boštjan Kekec** in **Slavko Svetičič**, na dostopnem maršu na himalajsko goro pa je v deroči podhimalajski reki izgubil življenje **Damjan Vidmar**. Vse te nesreče so se zgodile v zadnjem desetletju osvajanja himalajskih vrhov in sten.

BILI SMO ZRAVEN IN NIHČE NAM TEGA NE MORE VZETI

ANAPURNA — NAŠ ZADNJI OSEMTISOČAK

VIKI GROŠELJ

3. JUNIJ 1950

Dva moža se počasi, a vztrajno vzpenjata po strmem, zasneženem pobočju. Temperatura je nizka, mraz sili do kosti. Vzpenjanje ju izčrpa. Sleherni korak je zmagaja volje. V prebliskih se mimo njunih oči vrsti cel svet slik: dnevi hoje v žgoči vročini, hude plezarije, izjemni napori vseh v boju za goro, vsakodnevna herojstva tovarišev pri postavljanju in urejanju višinskih taborov... V eni uri, mogoče v dveh — takrat bo vse dovoljeno. Zadnje pomisleke pred neposredno nevarnostjo in velikimi napori je odpihnila veličina trenutka. Ta dan gre za ideal. Nič ni dovolj veliko. Neznanska zareza ju loči od sveta. Gibljeta se v povsem drugi deželi: pusti, brez življenja, okameneli. V fantastični deželi, kjer prisotnost človeka ni bila niti predvidena, morda niti zaželena. Kršita neko prepoved, ne oziraje se na odklonitev, in vendar se dvigata brez sleherne bojazni. Še zadnji, strmi ozebnik. Gresta drug za drugim in se ustavljata pri vsakem koraku. Ležé na cepinih poizkušata spet priti do sape in pomiriti srce, ki tolče, kot bi hotelo počiti.

Sedaj čutita, da sta tam. Nič ju ne more ustaviti. Vršni greben se neopazno bliža. Obiti je treba le nekaj skalnatih blokov. Potegujeta se kvišku, kakor pač moreta. Ali je mogoče?

Masiv Anapurne s tremi osemstisočmetrskimi vrhovi

Zares! Silovit veter udari vanju.

Sta na Anapurni.

8091 metrov visoko.

Neizrekljivo veselje napolni njuni srca.

Strahotni prepadi na oni strani so brez dna. Oblaki plovejo v polovični višini. Zakrivajo ljubko in rodovitno dolino Pokara 7000 metrov spodaj. Nad njima ni nič!

Poslanstvo je izpolnjeno. Najvišji vrh, ki je bil v zgodovini človeštva zavzet do tistega trenutka, je pod njunimi nogami. Anapurna. Prvi od štirinajstih osemstisočakov, na katerega je stopil človek.

Moža sta se imenovala **Maurice Herzog** in **Louis Lachenal**. Oba sta predstavnika slovite francoske povojne generacije izjemnih alpinistov.

Tistega 3. junija 1950 sta odprla novo poglavje v zgodovini alpinizma. Začela se je doba uspešnega osvajanja himalajskih osemstisočakov.

29. APRIL 1995

Spanja je vso noč komaj za vzorec. Niti z branjem se ne morem zamotiti. Drejc, Davo in Carlos so res krenili kmalu po polnoči. Okrog pol treh so se javili in spraševali, kje natančno je vstop v kuloar, ki pripelje na vrh. Potem se niso več oglasili.

Prvi svit je prinesel čudovito, jasno in mirno jutro. Pri zajtrku ob petih smo si kar nazdravili, tako zelo sem bil prepričan, da jim bo uspelo. Šerpe so, kot smo naročili, prižgali še posebno velik daritveni ogenj. Dišeči dim brinovih vejic se je dvignil naravnost proti nebu. Takrat se je vrha Anapurne dotaknilo sonce.

Ob šestih krenemo navzgor. Hodim sam zase, s svojimi mislimi in svojim nemirom v prsih. Drugim se, kaže, dogaja isto. Preveč smo vznemirjeni, da bi ob sebi prenašali še koga drugega. Tone obstane v zgornji bazi, od koder je imeniten pogled na vršni del gore. Po oddajniku sporoči, da skozi daljnogled vidi trojico v vršnem ozebniku. Sedaj res ni več nobenega dvoma: danes se bo zgodilo. 29. april 1995 bo krona naših dvajsetletnih prizadevanj.

Navidez mirno, skoraj lagodno hodim čez ledenik in se nato začnem vzpenjati po skalnem steburu pod enko. Pogled mi nenehno uhaja na osončen vrh Anapurne, kjer se odvijajo napeti trenutki. Vreme je še vedno čudovito kljub nekaterim višinskim meglicam, ki se poja-